

Mishnah Arakhin, chapter 4

משנה ערכין פרק ד

(1) Regarding the sufficiency of means [i.e., the laws, regarding one too poor to pay his pledge, see Leviticus 27:8], this goes according to the ability of the **one who vows**, and [when one vows the set values] of age, this goes according to the **subject of the vow** [and not the one who is making the vow, i.e., if a minor vows the value of

א השג יד, בנודר. והשנים, בנדר. והערכים, בנערך, והערך, בזמן הערך. השג יד בנודר כיצד, עני שהעריך את העשיר, נותן ערך עני. ועשיר שהעריך את העני, נותן ערך עשיר: ב אבל בקרבנות אינו כן. הרי שאמר, קרבנו של מצורע זה עלי, אם היתה מצורע עני, מביא קרבן עני. עשיר, מביא קרבן עשיר. רבי אומר, אומר אני אף

an elder he pays, not his own value, but rather, the value of the elder]. Regarding valuations [of a man or a woman], this is according to the one who is the subject of the valuation. And the valuations [shall be paid according to the rate prescribed] at the time of the valuation. “Regarding the sufficiency of means (see Leviticus 27:8), this is according to the ability of the **one who vows**” — how so? If a poor man pledged the evaluation of a rich man, he shall pay only the valuation of a poor man [i.e., according to his means to pay]. But if a rich man evaluated a poor man, he must pay the valuation of a rich man [i.e., the values set according to the age bracket of the subject vowed stated in Leviticus 27].

(2) But this is not so regarding sacrifices. If a man said: “I take upon myself the offering of this leper,” and the leper was poor, he brings the offering of a poor leper [i.e., one sheep, a tenth *eifah* of flour and a log of oil] (see Leviticus 14:21-32). But if the leper was rich, he must bring the offering of a rich leper [two male sheep, one female sheep, three tenths *eifah* of flour and one log of oil] (see Leviticus 14:10). Rebbi says: I say the same applies regarding a valuation

רבנו עובדיה מברטנורא

א השג יד בנודר. תורת דין השגת יד, שעני נדון בערכין כפי השג ידו, בתר נודר אולינן, ולא בתר נידר, כדמפרש לקמן: והשנים בנידר. ילד שהעריך (ערך) זקן, נותן ערך זקן, דלא אולינן בתר שנים דנודר. ותנא דקרי למעריך נודר, לישנא דקרא נקט, דכתיב (ויקרא כז) על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן. ואידי דאמר השג יד בנודר, אמר נמי השנים בנידר: והערכים בנערך. קצב הערך דזכר ונקבה, בתר נערך אזיל, ולא בתר מעריך, כדמפרש לקמן דאיש שאמר ערך אשה פלונית עלי נותן ערך אשה: והערך בזמן הערך. כדמפרש לקמן שאם העריך עצמו כשהיה פחות מבן עשרים דהוי ערך קטן, וקודם נתינתו היה בן עשרים, אינו נותן אלא כשעה שהעריך: ב אומר אני אף בערכין כן. אילו מתרמי אף בערכין דומיא דקרבנות, הוי בקרבנות. דהא דאמרת דערכים אינן בקרבנות משום דלא דמו אהודו דמפני מה עני שהעריך עשיר נותן ערך עני לפי השג יד, לפי שאין

[where it is similar to the case of the leper. Rebbi disagrees with the *Tanna* of the Mishnah, for according to the former, a poor man would under all circumstances incur no liability beyond that of his means, even though he heard the rich man vow his own valuation, and thereupon the poor man said: "I take upon myself what this

בְּעֶרְכִּין כֵּן, וְכִי מִפְּנֵי מָה עֲנִי שֶׁהֶעֱרִיךְ אֶת הָעֶשִׂיר נוֹתֵן עֶרְךְ עֲנִי, שְׂאִין הָעֶשִׂיר חֵיב כָּלּוּם. אֲבָל הָעֶשִׂיר שֶׁאָמַר עֶרְכִּי עָלַי וְשָׁמַע הָעֲנִי וְאָמַר מָה שֶׁאָמַר זֶה עָלַי, נוֹתֵן עֶרְךְ עֶשִׂיר. הֲיָה עֲנִי וְהָעֶשִׂיר אוֹ עֶשִׂיר וְהָעֲנִי, נוֹתֵן עֶרְךְ עֶשִׂיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֶפְלוּ עֲנִי וְהָעֶשִׂיר וְחֹזֵר וְהָעֲנִי, נוֹתֵן עֶרְךְ עֶשִׂיר: ג אֲבָל בְּקִרְבָּנוֹת אֵינוּ כֵּן, אֶפְלוּ אֲבִיו מֵת וְהֵנִיחַ לוֹ

man has said." According to Rebbi, however, in such a case, the poor man would be liable to pay the rich man's valuation, since in saying: "I take upon myself what this man has said," he deliberately assumes the full liability, and he would owe that sum until he was able to pay it]. For why is a poor man who evaluated a rich man, obliged to pay only the valuation of a poor man [i.e., according to his ability to pay]? Because the rich man had not incurred any liability [therefore the poor man means the evaluation according to the rich man's age bracket set by Scripture, the fact that he is wealthy has no bearing to the vow]. But if the rich man said: "I evaluate myself," and the poor man, upon hearing this, said: "What this man has said, I take upon myself," then he must pay the full valuation of the rich man [even if he can't afford it and must pay up when he can]. If he was poor [at the time he took the vow] and then became rich [before he paid], or rich [at the time of the vow] and then became poor, he must pay the valuation of a rich man. Rabbi Yehuda says: Even if he was poor [when he took the vow] and became rich and then again became poor [if at any time from when making the vow until payment he was rich] he must pay the valuation of a rich man.

(3) But it is not so with offerings [if he is a poor leper]. Even if his [the leper's] father was dying and [subsequently] left him ten thousand coins or his

רבנו עובדיה מברטנורא

העשיר חייב כלום, ולא דמי למצורע. וזה שאמר על העשיר, לא נתכוין אלא לפי מדת שנותיו של עשיר שפחותים או יתרים על שנותיו שלו, הלכך נדון בהשג יד. אבל עשיר שאמר ערכי עלי דהוי חייב ערך שלם, דומיא דמצורע [עשיר] ושמע העני ואמר מה שאמר זה עלי, נותן ערך עשיר: הכי גרסינן: **היה עני והעשיר או עשיר והעני משלם ערך עשיר**. היה עני והעשיר קודם נתינה משלם ערך עשיר, אשר תשיג יד הנודר אמר רחמנא, והרי ידו משגת. עשיר והעני נמי תשיג יד הנודר כתיב, והרי היתה משגת בעת שנדר: ר' יהודה **אומר אפילו עני והעשיר וחוזר והעני נותן ערך עשיר**. דכתיב (ויקרא כז) ואם מך הוא מערכך, עד שיהא במכותו מתחלתו ועד סופו. ואין הלכה כר' יהודה: **ג אפילו אביו מת**. בשעה שנתחייב זה בקרבן היה אביו גוסס ונטה למות, ומת וירש ממנו רבוא

ship at sea was rented out for ten thousand [coins], the Temple has no claim at all on them [rather his status always remains as it was at the time the obligation was set].

(4) “Regarding the years [i.e., the set values of age], this is [valued] according to [the age of] **the subject of the vow**” — how so? If a youth [from age 20 to 60] evaluates an old man [from age sixty], he must pay the valuation of an old man [namely fifteen sela]. And if an old man evaluates a youth [i.e., he said, pointing to one who was twenty years old: The valuation of this one upon me], he must pay the valuation of a youth [i.e., fifty sela]. “Regarding valuations, this is according to the one who is **the subject of the valuation**” — how so? If a man evaluated a woman, he must pay the valuation of a woman [according to her age as set by Scripture], and if a woman evaluated a man, she must pay the valuation of a man [according to his age as set by Scripture]. “And the valuation **depends upon the time of the valuation**” — how so? If a person evaluated one who was less than five years of age [whose value is set at five sela], and [in the meantime before he had a chance to pay] he became older than five years of age [whose value is now set at twenty sela]; or [he evaluated one] who was less than twenty years of age [i.e., twenty sela] and [before he had a chance to pay] he became twenty years old, [in all these cases] he pays [only] in accordance with the age at the time of the valuation. The thirtieth day is accounted as below the age [i.e., if he evaluated

רבנו עובדיה מברטנורא

קודם שהביא קרבנו, אינו מביא אלא קרבן עני, כמו שהיה בשעה שנתחייב בקרבן: **ספינתו בים**. לא שהיתה ספינתו טעונה מסחורות שלו ברבוא, דאם כן עשיר הוא. אלא שהיתה ספינתו מושכרת לאחרים ברבוא שכר, והוא אין בידו אלא אותה ספינה, ומשום שכרה לאו עשיר הוא, דאין שכירות משתלמת אלא בסופה, ונמצא שעבשיו עני הוא. ומשום הספינה עצמה לאו עשיר הוא, דהאי תנא סבר כמאן דאמר לקמן שאם היה המערך חמר נותן לו הכהן חמורו ואינו נוטלו להקדש, ואם היה אכר מניח לו צמד בקרו דהיא פרנסתו, והכי נמי מניח לו ספינתו: **ד ילד**. מבן עשרים ועד בן ששים, דהוי ערכו חמשים שקלים: **נותן כזמן הערך**. דכתיב (שם) כערכך יקום אינו נותן אלא כזמן הערך: **יום שלשים כלמטה**. אם אמר ערך פלוני עלי, ואותו קטן היה באותו יום בן שלשים, הוי כלמטה

רבוא, ספינתו בים וכאו ברבואות, אין להקדש בהן כלום: **ד שנים בנדר כיצד, ילד שהעריך את הזקן, נותן ערך זקן. וזקן שהעריך את הילד, נותן ערך ילד. וערכים בנערך כיצד, איש שהעריך את האשה, נותן ערך אשה. ואשה שהעריכה את האיש, נותנת ערך איש. והערך בזמן הערך כיצד, העריכו פחות מבן חמש ונעשה יותר על בן חמש, פחות מבן עשרים ונעשה יותר על בן עשרים, נותן כזמן הערך. יום שלשים,**

an infant on its thirtieth day of life, he owes nothing, since evaluations start from the end of the thirtieth day]. The fifth or twentieth year itself, is accounted as under this age. For it is written: "And if from sixty years and upward" (Leviticus 27:7) [meaning that only upward of sixty is above sixty]. We thus learn all other ages from what is said regarding sixty years; just as the sixtieth year [itself] is accounted under this age, so too, the fifth and twentieth years, are also accounted as under this age. But is that so?! Just because [the Torah] has

כְּלַמְטָה מִמֶּנּוּ. שְׁנַת חֲמִשׁ וּשְׁנַת עֶשְׂרִים, כְּלַמְטָה מִמֶּנּוּ, שְׁנַאֲמַר (ויקרא כז), וְאִם מִבֵּין שָׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם זָכָר, הָרִי אָנוּ לְמִדִּים בְּכֻלָּם מִשְׁנַת שָׁשִׁים. מִה שְׁנַת שָׁשִׁים כְּלַמְטָה מִמֶּנּוּ, אִף שְׁנַת חֲמִשׁ וּשְׁנַת עֶשְׂרִים כְּלַמְטָה מִמֶּנּוּ. הֵן, אִם עָשָׂה שְׁנַת שָׁשִׁים כְּלַמְטָה מִמֶּנּוּ לְהַחְמִיר, נַעֲשֶׂה שְׁנַת חֲמִשׁ וּשְׁנַת עֶשְׂרִים כְּלַמְטָה מִמֶּנּוּ לְהַחְמִיר, מִזֶּה שְׁנָה הָאֲמֹרָה בְּשְׁנַת שָׁשִׁים כְּלַמְטָה מִמֶּנּוּ, אִף שְׁנָה הָאֲמֹרָה בְּשְׁנַת חֲמִשׁ וּשְׁנַת עֶשְׂרִים כְּלַמְטָה מִמֶּנּוּ בֵּין לְהַקְלֵל בֵּין לְהַחְמִיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, עַד שִׁיהִיו יְתֵרוֹת עַל הַשָּׁנִים הַחֲדָשׁ יוֹם אֶחָד:

reckoned the sixtieth year to be under this age, thereby being more stringent [requiring a payment of fifty rather than fifteen *selā*], shall the fifth or the twentieth year be considered under this age as well, thereby causing a leniency [by requiring a lesser payment]? Scripture states: "Years," "Years," to teach by analogy: just as with the sixtieth year the word "Years" means that it is to be accounted under age, so too, the word "Years" with the fifth year and with the twentieth year means that it is to be accounted under age, regardless whether this is a leniency or a stringency. Rabbi Eleazar says: [This rule applies] until they are a month and a day beyond the relevant years [he adds an additional month to the above].

רבנו עובדיה מברטנורא

ולא אמר כלום. דאין ערך לפחות מבן חודש. דהכי כתיב (שם) ואם מבן חודש: **מבן ששים שנה ומעלה**. משמע ששלמה שנת ששים ואז הוא נדון כששים, אבל בשנת ששים נדון כילד: **הן אם עשינו**. בתמיחה. כלומר, וכי בן הוא, אם עשינו [שנת] ששים כלמטה להחמיר דערך גדול יש לפחות מבן ששים חמשים סלע, וליותר מבן ששים אינו אלא חמשה עשר: **כלמטה ממנה להקל**. דערך יותר על בן עשרים, גדול הוא מפחות מבן עשרים. וכן בבן חמש. כדכתיבי בקראי: **ר' אליעזר אומר**. לעולם שנת חמש ושנת עשרים ושנת ששים כלמטה עד שתשלם כל השנה וחודש יום אחד משנה האחרת. דיליף גזירה שוה למעלה למעלה מבכור, נאמר כאן מבן ששים שנה ומעלה, ונאמר בבכור אדם (במדבר יח) ופדויו מבן חודש ומעלה מה להלן חודש יום אחד, שאין בכור נפדה פחות מבן חודש יום אחד, אף כאן עד שיוסיף על ששים חודש יום אחד ושנת חמש ושנת עשרים ילפינן בגזירה שוה שנה שנה משנת ששים כדיליף תנא קמא לעיל. ואין הלכה כר' אליעזר: